

DIVOKÁ ŠÁRKA

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY

ROZLOHA: 249,24 ha

KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ: Liboc, Vokovice

NEJVÍCE ZASTOUPENÉ DŘEVINY: dub zimní, buk lesní

PŘEVLÁDAJÍCÍ STANOVIŠTĚ: živná stanoviště nižších poloh

VĚK POROSTŮ: Nejvíce je zastoupena 5. věková třída, tedy věk 81 - 100 let

LESNÍ POROSTY: 219,3 ha

NELESNÍ PLOCHY (LOUKY, VODNÍ PLOCHY, CESTY): 29,94 ha

VLASTNÍK LESA: Hlavní město Praha

SPRÁVCE LESA: Odbor městské zeleně a odpadového hospodářství MHMP

ÚDRŽBU PROVÁDÍ: Lesy hl. m. Prahy

Upozorňujeme návštěvníky, že dle platného lesního zákona je vstup do lesa na vlastní nebezpečí.

ZAJÍMAVOSTI

Slovanské hradiště – Velké slovanské hradiště stávalo na Kozákově skále od 8. stol. n. l. Hradiště bylo významným obchodním střediskem pro pražskou oblast před vznikem Pražského hradu. Kombinací valů a skal zde bylo vystavěno vnitřní hradisko a dvě předhradí. Hradiště postupně zaniklo na přelomu 9. a 10. století.

Vodní nádrž Džbán – Vodní dílo Džbán bylo postaveno v letech 1966 - 1971 na Litovicko-Šáreckém potoce především za účelem rekreace. Jeho další funkcí je zajištění minimálního průtoku pod hrází a snížení účinků povodní. Na pravém břehu se nachází známé koupaliště Džbán. Nádrž je také významným rybářským revírem pro sportovní rybolov, má rozlohu 18 ha a je dlouhá téměř 1 km. V roce 2008 byla odbahněna.

Soutěska Džbán – Soutěska Džbán tvořená Šestákovou a Kozákovou skálou, masív Dívčí skok a Nebušické skály jsou tvořeny tmavými bulžňíky, neboli proterozoickými silicity. Bulžňíky jsou značně tvrdé a odolné horniny složené z křemene. Jsou to horniny, které se před více než 600 milióny lety uložily na dně oceánu, kde vznikly vysrážením oxidu křemičitého na horkých pramenech. Na bulžňících z Divoké Šárky byly objeveny zkamenělé pozůstatky nejstarších mikroorganismů v Čechách.

Šárecké kuličky – V Šárce a na polích kolem Šárky se nacházely a dodnes se dají najít tzv. šárecké kuličky, což jsou křemité konkrce (kulovité útvary) prvohorního stáří, v nichž se nachází zkameněliny (např. trilobiti). Vznikly nahromaděním minerálních látek v usazených horninách kolem růstového centra, kterým byla právě zkamenělina. V těchto kuličkách byly nalezeny a také popsány stovky prvohorních živočichů.

Dívčí skok – Ze skály Dívčí skok je nádherný výhled na Džbán. Z této skály podle legendy skočila pověstná dívka Šárka, která poté, co zradila Ctirada a jeho družinu, byla pronásledovaná výčitkami. Pod skálou se nachází koupaliště a restaurace.

Čertův mlýn – Mlýn byl postaven na přelomu 17. a 18. století. V 1. pol. 20. století byl prosperující výletní restaurací.

V ROCE 2013 VYDAL ODBOR MĚSTSKÉ ZELENĚ A ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ MAGISTRÁTU HL. M. PRAHY

Autoři textů a fotografií: Ing. Dan Frantík, Mgr. Jana Karnecká, Ing. Petr Slavík

Fotografie na úvodní stránce (zleva doprava, shora dolů): soutěska Džbán, lesy v Divoké Šárce, dětské hřiště v Praze - Nebušicích, Litovicko - Šárecký potok

Další informace o pražské přírodě: www.praha-priroda.cz, envis.praha-mesto.cz/priroda

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

HISTORIE A SOUČASNOST LESA

Celá oblast Šárky se nachází ve starosídelní oblasti, kde člověk po tisíciletí ovlivňoval krajinu jako pastevce a rolník. Právě proto zde vznikla mozaika lesů, pastvin a luk a ještě v 19. stol. bylo území Šárky téměř bezlesé. Na řadě míst se do 18. stol. nacházely vinice. Zbytky původních lesů zde měly teplý a suchý ráz. Rostly zde zejména doubravy a dubohabřiny, na severních svazích se nacházel i buk. Těchto původních lesů se do dnešních dnů zachovaly jen zbytky, tím největším je část Nebušického háje.

Dnes je území hojně zalesněno, a to zejména díky výsadbám na přelomu 19. a 20. století. Dřeviny, které zde byly vysazovány, byly však často nevhodné např. trnovník akát, borovice černá, dub červený, ale i smrk ztepilý. V posledních desetiletích zde také dochází k samovolnému zarůstání dalších ploch lesními dřevinami i křovinami, takže porosty už nyní souvisle pokrývají území dřive zcela holá. Zbytky skalních stepí a vřesovišť jsou dnes součástí chráněných území a jsou udržovány tradiční pastvou.

V současné době je snahou nevhodné dřeviny nahradit dřevinami původními. Vysazují se zde zejména duby, buky a habry. V rámci lesního hospodaření se v lese provádí obnova zejména smrkových porostů a porostů dubu červeného, rovněž se provádějí výchovné zásahy - prořezávky a probírky se zaměřením na obnovu domácích dřevin. Lesy v Šárce jsou jako všechny lesy v majetku hl. m. Prahy obhospodařovány podle zásad trvale udržitelného hospodaření v lesích. Hl. m. Praha je navíc od května 2007 držitelem mezinárodního, ekologicky přísného lesnického certifikátu Forest Stewardship Council® (FSC®), který hospodaření v lesích směřuje k dosažení přírodě blízkých lesních porostů, to vše s přihlédnutím k mimoprodukčnímu poslání pražských lesů. V rámci certifikace FSC® byly též vymezeny tzv. referenční plochy, které jsou vyjmuty z intenzivního lesnického využívání.

Značka
odpovědného lesnictví

REKREACE

Krajina Divoké Šárky je velmi krásná a romantická a těžko lze uvěřit, že je součástí velkoměsta. Je to krajina se strmými skalami a soutěskami, rozsáhlými lesy, loukami a stepmi, na kterých se pasou ovce a kozy. Název Šárka pravděpodobně vznikl ze slova šarý neboli šerý, což zřejmě charakterizuje šeré šárecké soutěsky. Divoká Šárka patří mezi nejznámější a nejnavštěvovanější pražské přírodní lokality a je tradičním výletním místem pražanů. Ročně ji navštíví více než 1,2 milionu návštěvníků. Je snadno dostupná městskou hromadnou dopravou a je také velmi oblíbená mezi cyklisty.

Nejhezčí vycházka kopíruje červenou turistickou stezku, která vychází od konečné tramvaje Divoká Šárka a vede přes Nebušice, údolím Litovicko-Šáreckého potoka, přes Jenerálku, Babu, kolem nádrže Džbán zpět do Divoké Šárky. Ze stejného místa také vychází žlutá turistická stezka, která vede do Nebušic. V létě je zde možné navštívit dvě koupaliště - Džbán a koupaliště U Veselíka pod Dívčím skokem.

V lese jsou instalovány altány, dětská hřiště a lavičky a pravidelně se zde provádí údržba cest, opravy a instalace rekreačních zařízení a úklid černých skládek.

Bývalý třešňový sad

Řízená pastva ovcí a koz

PŘÍRODNÍ REZERVACE DIVOKÁ ŠÁRKA

Chráněné území tvoří asi 2 km dlouhý průlom Šáreckého potoka tvrdými buližníky, vytvářející dvě bizarní soutěsky, a náhorní plošina nad soutěskou. Tyto geomorfologické poměry vytvářejí na skalních stěnách s jižní expozicí a na náhorní plošině podmínky pro existenci pozoruhodných společenstev teplomilné vegetace skalních stepí. Na stěnách se severní expozicí a v inverzní poloze dna údolí naopak vznikla významná chladnomilná rostlinná i živočišná společenstva. V krátké nivě potoka pod soutěskou se zachovaly pěkné přirozené meandry.

Geologickou stavbu území tvoří buližníky a břidlice, na východním okraji území vrstvy ordovické (břidlice a křemence), v ochranném pásmu místy křídové pískovce. Přirozené dubohabrové háje na okrajích skalních plošin jsou redukovány, takže výslunné stráně, např. na Kozákově a Šestákově skále, jsou porostlé teplomilnou (xerothermní) květenou, společenstvy skalních stepí s koniklecem lučním načervenalým, kavylem Ivanovým a hlavně tařící skalní. Vyskytuje se zde také řada chráněných a vzácných druhů lišejníků a jätrovek. V údolích nalezneme zbytky přirozených potočních olšin a na severních zastíněných skalách rostou četné vzácné druhy kapradin.

Na výslunných teplých plochách stepního charakteru žije řada druhů stepních a lesostepních měkkýšů a hmyzu. Fauna obratlovců má typické druhy lesních a křovinatých strání teplých poloh. Žije zde řada druhů ptáků, včetně druhů chráněných (např. pěnice vlašská, bělořit šedý a vzácně i slavík obecný).

Lokalita je současně národní kulturní památkou (stávalo zde slovanské hradiště) i archeologickou lokalitou a svým přírodním a historickým významem patří k nejvýznamnějším lokalitám svého druhu v ČR.

PŘÍRODNÍ PAMÁTKA VIZERKA

Vizerka byla kdysi sadem a pastvinou s teplomilnými kostřavovými trávníky. Dnes se zde nacházejí skalní a travní stepi, které jsou částečně zarostlé křovinami (hloh a růže). Vyskytuje se zde hodnotná teplomilná flóra (chmerek vytrvalý, třemdava bílá) a fauna (zejména brouci, motýli, pavouci a plži).

Obě tato území jsou pravidelně udržována postupy, které do určité míry napodobují dřívější hospodaření a využívání člověkem, včetně řízené pastvy stádem ovcí a koz.

ZASTOUPENÍ DŘEVIN

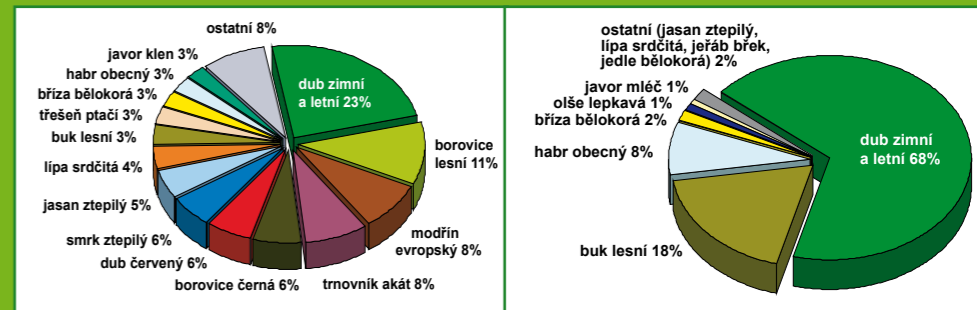
Snahou správce lesa je, aby se zastoupení dřevin co nejvíce blížilo původnímu přirozenému složení porostů v daném území. Rovněž se zohledňuje převážně mimoprodukční – rekreační – poslání pražských lesů (tj. používání pestré dřevinné skladby), včetně menšího zastoupení nepůvodních jehličnatých dřevin (např. modřín, douglaska). Současné procentuální zastoupení dřevin znázorňuje graf 1. Ideální (přirozené) zastoupení dřevin zobrazuje graf 2. Přirozené zastoupení dřevin vychází z vlastností daného stanoviště, které jsou charakterizovány zejména klimatickými poměry a půdními vlastnostmi daného území. Rozložení jednotlivých stanovišť zobrazuje graf 3.

Živná stanoviště nižších poloh - stanoviště na úrodných půdách, svahy až plošiny
Extremní stanoviště - mimořádně nepříznivá stanoviště tzn. rokliny, sutoviště
Exponovaná stanoviště nižších poloh - stanoviště prudkých a exponovaných svahů
Kyselá stanoviště nižších poloh - normální kyselá či chudá písčité stanoviště, převážně plošiny
Lužní stanoviště - vlhčí či zaplavovaná stanoviště podél řek, potoků a vodotečí, sníženiny, prameniště

Na území Divoké Šárky převládají živná stanoviště nižších poloh. Tyto podmínky vyhovují zejména dubu a buku.

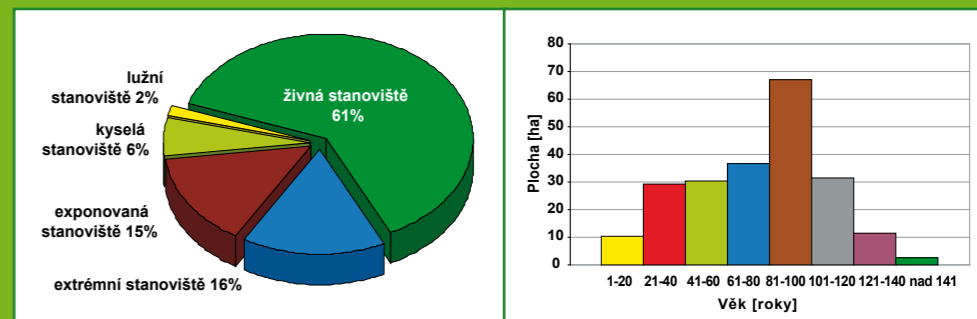
VĚKOVÁ SKLADBA POROSTŮ

Věková skladba porostů je jednou z hlavních charakteristik stavu lesa a vypovídá také mnohé o jeho historii. Na grafu č.4 je např. jasně vidět, že v Šárce bylo nejvíce zalesňováno v období 1900 až 1920, rovněž vidíme podprůměrně zastoupenou plochu porostů obnovených v posledních 20ti letech.

1. Procentuální stávající zastoupení dřevin

2. Ideální (přirozené) zastoupení dřevin

3. Rozložení jednotlivých stanovišť

4. Věková skladba porostů